

רב ארי קילסון: מראי מקומות- נדרים דף י"ד

THIS WEEK'S MAAREI MEKOMOS ARE DEDICATED L'ZECHER NISHMAS

YITZCHAK CHAIM ben YAAKOV MORDECHAI

(א) וּמִי אֵיכָא לֵאסוּקִי עַל דַּעְתָּא הַכִּי, וְכוּ'- מְבוּאָר בְּסוּגִיָּין דְּרַק בְּנִדּוֹן דְּסִיפָא אֲמַרִי דַּע"ה צְרִיךְ שְׁאַלְהָ, אֲבָל בְּרִישָׁא דְּמַתְנִי אִי"צ שְׁאַלְהָ. וְהַחֲלִיל וְהַחֲלִיל הוּא כְּמִשְׁכּ"ח הָרַ"ן עַל הַמַּשְׁנָה, דְּדִרְכוֹ לְהַדִּיר אֶשְׁתּוּ מִתּוֹךְ הַקְּפָדָה, וְאִם מִתִּירִין לוֹ נִדְרוֹ הֵיכָא דְּמַתְפִּיס בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר, יָבֵא לְהַתִּיר נִדְרוֹ שֶׁהִדִּירָה אִף אִם הִדִּירָה ע"י דְּבֵר הַנִּדּוּר (וְהוֹסִיפּוּ הָרֵאשׁוֹנִים עוֹד טַעֲמִים מ"ש כְּשֶׁהִדִּיר אֶשְׁתּוּ, הָרִיטִב"א כ' מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּית, וְהַנְמוּקִי יוֹסֵף (ג': בְּדִפּוֹ) כ' דִּפְעָמִים מִשּׁוּם חֲבִיבוּת אֶשְׁתּוּ יָבֵא לְהַקֵּל וּלְדַמּוֹת מִלְתָּא לְמִילְתָּא). וּמִכָּאֵן תִּמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל מִשְׁכּ"ח הָרִמְב"ם (נִדְרִים ב', י"ג) (וְכוּן הָאוּמֵר לְאֶשְׁתּוּ הָרִי אֶת עַלִי כְּאִמִּי, אוֹ הָאוּמֵר פִּירוֹת אֵלוּ עַלִי כְּבֶשֶׁר חֲזִיר, שְׁאִין כָּאֵן נִדְר... וְאִם הִי עִם הָאֶרֶץ צְרִיךְ שְׁאַלְהָ לְחֻכָּם, וּמִרְאִין בְּעִינֵי שְׁאֶשְׁתּוּ אֲסוּרָה וְשְׁאוֹתֵן פִּירוֹת אֲסוּרִין... כְּדִי שְׁלֹא יִנְהַגּוּ קִלּוֹת רֹאשׁ בְּנִדְרִים, וּמְפֹרֵשׁ דָּגֻם בְּשֶׁאֵר נִדְרִים כֵּן, וְדִלָּא כְּמִבּוּאָר בְּסוּגִיָּין, וְצ"ע. וְע' בְּכִסְף מַשְׁנָה שֶׁתִּמְהָ כֵּן עַל הָרִמְב"ם, וְכ' דְּמָה דְּדִיִּיק הָרֵא"שׁ בְּמַתְנִי, דִּלָּא כ' אֲלֵא בְּסִיפָא דְּצְרִיךְ שְׁאַלְהָ לַע"ה, לֹא מוֹכְרֵע, דִּי"ל דְּהַמְתִּין עַד הַסִּיפָא, וְאֲכֻלָּה קֵאִי [אִף דְּהַפְסִיק בְּלִשׁוֹן "אֲסוּר", וְצ"ע]. אִולָם מִגְמָרֵן תִּמְהָ הַכִּסְ"מ עַל הָרִמְב"ם, וְהִנֵּחַ דְּבִרְיוֹ בְּצ"ע, וְגַם הֵק' כֵּן עַל הָרֵא"שׁ, לְמָה צְרִיךְ לְדִיִּיק כֵּן מִמַּתְנִי, הָרִי בְּגַמ' כָּאֵן מְפֹרֵשׁ כֵּן. וְע' בְּר' אֲבֵרָהֻם מִן הָהָר לְקִמֶן בְּעַמּוּד ב', שֶׁכ' דְּמָה דְּרִבָּא אוֹקִים מַתְנִי בְּע"ה דּוּקָא, מִסְתַּבֵּר לּוֹמֵר דִּס"ל דְּבַכֵּל הַנִּדְרִים כֵּן (דְּהִינּוּ, דְּבַכֵּל הַנִּדְרִים יֵשׁ לַחוּשׁ שְׁמָא ע"ה אִינוּ מִבִּין לְחֻלֵּק בֵּין דְּבֵר הָאֲסוּר לְדְּבֵר הַנִּדּוּר, וְא"כ שְׁפִיר יֵשׁ לְגִזּוֹר), וְא"כ י"ל דְּרִבָּא פְּלִיג עַל הַסְתַּמָּא דְּגַמ' בְּעַמּוּד א', וְהָרִמְב"ם פֶּסֶק כִּרְבָּא. וְע"ע בְּאוּר שְׁמַח (שֵׁם, ד"ה אִולָם) שֶׁכ' לְחֻלֵּק בֵּין אִם הַנִּדּוּר אוֹסֵר דְּבֵר מְסוּיִים אוֹ לֹא, דְּהֵיכָא דְּאוֹסֵר דְּבֵר מְסוּיִים, כְּמוֹ אֶשְׁתּוּ לְתַשְׁמִישׁ, אוֹ פִירוֹת אֵלוּ, אִז ע"ה צְרִיךְ שְׁאַלְהָ, דִּישׁ לַחוּשׁ שִׁיחֲלִיף נִדְר זֶה דְּכַבֶּשֶׁר חֲזִיר עִם נִדְר בְּדִבְרֵי הַנִּדּוּר. אֲבָל הֵיכָא שְׁאִינוּ אוֹסֵר דְּבֵר מְסוּיִים, אֲלֵא אוֹמֵר מָה שְׁאוּכָל לֶךְ יְהִי כְּבֶשֶׁר חֲזִיר, וְכוּיֵן שִׁיבָא מְרֻשּׁוֹתֵן יְהִי מוֹתֵר (שְׁאִינוּ עוֹד "מִשְׁלַךְ"), אִז י"ל דְּכ"ע מְבִיאִים דֵּאִין נִדְר זֶה דּוּמָה כִּלְל לְבֶשֶׁר חֲזִיר, שֶׁהִרִי אִין חֲלִילֵק בְּבֶשֶׁר חֲזִיר אִם הוּא אֲצֵל רְאוּבֵן אוֹ אֲצֵל שְׁמַעוֹן, וְא"כ שְׁפִיר י"ל דְּבַכֵּל"ג לֹא צְרִיךְ שְׁאַלְהָ, לְפִי שְׁאִין מְקוֹם לַחוּשׁ. וְכ' שֶׁכֵּן מְדוּיִיק בְּלִשׁוֹן הָרִמְב"ם, דְּבַמַּתְנִי נִקֵּט לִשׁוֹן "שְׁאוּכָל לֶךְ", וּמִשְׁמַע כֹּל מָה שִׁישׁ לְחִבְרֵיו, וְגַם דּוּקָא כֹּל זְמַן שֶׁהוּא אֲצֵלוּ, וְלֹא דְּבֵר מְסוּיִים. אֲבָל לִשׁוֹן הָרִמְב"ם הוּא "פִּירוֹת אֵלוּ עַלִי", שֶׁהוּא דְּבֵר מְסוּיִים, וְדוּמָה טְפִי לְבֶשֶׁר חֲזִיר, וְא"כ שְׁפִיר י"ל דְּאֲסוּר מְדַרְבְּנֵן לַע"ה.

(ב) אֲמַר קֵרָא כִּי יִדּוּר נִדְר... עַד שִׁידוּר בְּדִבְרֵי הַנִּדּוּר- פִּי הָרַ"ן דִּלָּא הִי צְרִיךְ קֵרָא לּוֹמֵר דְּהַתְּפָסָה מִהֵנִי בְּדִבְרֵי הַנִּדּוּר, דְּהָא לֹא גִרַע מִידוּת, אַע"כ בִּא הַכְּתוּב לְמַעַט שְׁלֹא מִהֵנִי הַתְּפָסָה בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר. וְכ' בְּשִׁיעוּרֵי ר' שְׁמוּאֵל (ק"כ) דִּלְכָּאוּ יֵשׁ לְהַבִּיא רֵא"י מִכָּאֵן דִּלָּא כְּשִׁי הַמַּשְׁנָה לְמַלְךְ (מַעֲלִילָה ד', ט'), שֶׁכ' דְּמָה דִּישׁ מַעֲלִילָה בְּקוֹנְמוֹת, הוּא רַק בְּעִיקָר נִדְר, וְלֹא בִידוּת לְנִדְרִים. וְאִם אִי שִׁישׁ אִיזָה נִפְקָ"מ בֵּין יָד לְעִיקָר נִדְר, א"כ י"ל שֶׁהִי צְרִיךְ קֵרָא לּוֹמֵר דְּהַתְּפָסָה מִהֵנִי בְּתוֹרַת עִיקָר נִדְר, וְלֹא בְתוֹרַת יָד. וְכִמוֹ כֵּן לְכָאוּ יִכּוּלִין לְהַבִּיא רֵא"י דִּלָּא כְּשִׁי הַשְׁלָמִי נִדְרִים דְּכ' דִּלָּא אֲמַרִי סִתָּם נִדְרִים לְהַחֲמִיר אֲלֵא בְעִיקָר נִדְר, וְלֹא בִיד, וְלִפִּי הָרַ"ן ע"כ אִין שׁוּם חֲלִילֵק בֵּין יָד לְעִיקָר נִדְר. אִולָם הֵק' ר' שְׁמוּאֵל עַל הָרַ"ן מִהָא דְּמִבּוּאָר בְּסוּגִיא דְּנִזִּיר דְּנִזִּירוֹת שְׁמִשּׁוֹן לֹא חָל אֲלֵא ע"י הַתְּפָסָה, וְאִם לֹא מִהֵנִי הַתְּפָסָה אֲלֵא מִדִּין יְדוּת, א"כ צְרִיךְ קֵרָא לּוֹמֵר דְּהַתְּפָסָה מִהֵנִי מִדִּין הַתְּפָסָה גּוּפָא, וְלִכֵּן שִׁיךְ לְקַבֵּל ע"ע נִזִּירוֹת שְׁמִשּׁוֹן, וְצ"ע. וְע"ע בְּמַשְׁנֵת ר' אֶהָרֵן (נִדְרִים א', ג', ד"ה וּבִאֲמַת), מִשְׁכּ"ח לְפָרֵשׁ דְּבִרֵּי הָרַ"ן כָּאֵן, בְּנוּגַע אִם לְסִתּוֹר מִזֶּה דְּבִרֵּי הַמַּהֲרֵלֶנִּיחַ שֶׁהִבְאֵנוּ לְעִיל (י"ג) בְּעִנִּין אִם אוֹמֵר אֲסוּר בְּפִירוֹשׁ וְשׁוּב מִתְּפִיס בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר, אִם מִגִּרַע בְּמָה שֶׁהַתְּפִיס אַח"כ בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר אוֹ לֹא, ע"שׁ מִשְׁכּ"ח בִּזָּה.

(ג) עַד שִׁידוּר בְּדִבְרֵי הַנִּדּוּר, וְכוּ'- פִּי הָרַ"ן, דְּמַתְּחִלָּה סִבֵּר הַגַּמ' דְּפִשּׁוּט הוּא דִּיוֹעִיל נִדְר בְּדִבְרֵי הַנִּדּוּר, וְגַם בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר, דִּלָּא גִרַע מִידוּת, וְע"כ בִּא הַפְּסוּק לְמַעַט דְּבֵר הָאֲסוּר. וְע"ז הֵק' הַגַּמ' דְּהָא כְּתִי לְאֲסוּר אִיסֵר, וְא"כ ע"כ כֹּל חֵד לְגוּפִי אִיצְטְרִיךְ, וְלֹא לְמַעוּטִי כִלְל, דִּלָּא"ה, לְאֲסוּר אִיסֵר מֵאִי עֲבִיד לִי. וְע"ז תִּי גַמ' דְּצִרִיכִין לְאֲסוּר אִיסֵר לְכַדְתֵּינָא וְכוּ', וְכוּיֵן דִּאֲפִשֵׁר לְאוּקְמָה לְהֵךְ דְּרִשָּׁא, לְהַכִּי מוֹקְמַת לֵה, מִשּׁוּם דְּסִבְרָא הִיא דְּמַתְפִּיס בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר לֹא חֲיִיל, דְּרַק בְּדִבְרֵי הַנִּדּוּר שִׁיךְ לּוֹמֵר זֶה כִּזָּה, אֲבָל בְּדִבְרֵי הָאֲסוּר לֹא שִׁיךְ. וְהֵק' הָקֵרֵן אוֹרָה, לְמָה צְרִיךְ לְפָרֵשׁ חֲלִילֵק זֶה בֵּין דְּבֵר הַנִּדּוּר לְדְּבֵר הָאֲסוּר, לִימָא דְּכוּיֵן דְּמוֹקְמִי קֵרָא דִּלְאֲסוּר וְכוּ', לִזָּה, א"כ מִמִּילָא הִדְרָה כְּדַמְעִיקָרָא, דְּסִבְרָא חִיצוֹנָה הוּא שִׁיחּוֹל הַנִּדְר בְּהַתְּפָסָה עַכ"פ מִדִּין יְדוּת, וְא"כ מִמִּילָא קֵרָא רַק לְמַעַט דְּבֵר הָאֲסוּר. וְבִיָּאֵר דְּלִפִּי סִבְרָא קִמְיִיתָא, עֲדִיין יְהִי ק', מִהַכָּ"ת דִּידוּר נִדְר לְמַעוּטִי דְּבֵר הָאֲסוּר וְלְאֲסוּר אִיסֵר לְכַדְתֵּינָא, לִימָא דִּלְאֲסוּר אִיסֵר לְמַעוּטִי דְּבֵר הַנִּדּוּר, וְכִי יִדּוּר נִדְר לְכַדְתֵּינָא, לְהַכִּי צְרִיךְ סִבְרָא לְחֻלֵּק בֵּין דְּבֵר הַנִּדּוּר לְדְּבֵר הָאֲסוּר. אִולָם הָעִיר דְּלִפִּי סִבְרָא זֶה לְכָאוּ לֹא הִי צְרִיךְ לְמַשְׁכּ"ח לְעִיל דְּלִדְיוּקָא אִיצְטְרִיךְ, דִּאֲפִי אִם כִּי יִדּוּר נִדְר לְגוּפִי אִיצְטְרִיךְ, מ"מ לֹא שְׁמַעִינָן מִינָהּ

לימוד מסכת נדרים מוקדש על ידי משפחת מרמלשטיין

לזכות כל החיילים ולשמירה על עם ישראל

- דבר האסור, לפי שיש סברא לחלק ביניהם. וביאר דאי משום הא, ה"א דיותר מסתבר לומר דלאסור איסור לגופי' איצטריך, מלומר דבא לחדש דין של הברייתא, ולכן צ"ל דמסברא כי ידור נדר לדיוקא איצטריך, ללמדנו שלא לפרש לאסור איסור לגופי', אלא לחדש דין של הברייתא.
- (ד) **מבעי לי' לכדתניא וכו'** - פי' הר"ן דהחי' הוא דאף דאין דבר הנדור אסור אלא לו לבדו, מ"מ יכול להתפס בה. והק' **הק"ן אורה**, לפי מה שפי' הר"ן לעיל, דא"צ קרא לומר דהתפסה מהני, משום דעכ"פ מהני מדין ידות, א"כ למה צריך לחדש גם במתפס בדבר שלא הי' אסור על כל העולם מהני, תיפוק לי' דמהני עכ"פ מדין, וכ' שי"ל. וע' **בשיעורי ר' דוד פוברסקי** (ט) שצידד ליישב דכיון דאינו אסור אלא עליו, א"כ הו"ל כמו דבר האסור, וא"כ שוב לא מהני מדין ידות, כמו כל דבר האסור שלא מהני מדין ידות, שהרי כ' להתפס בדבר שאין שייך לאסור בנדר, ולכן קמ"ל דגם איסור שהוא עליו בפרט חשיב דבר הנדור.
- (ה) **הנודר בתורה לא אמר כלום** - כ' הר"ן דנודר דסוגיין היינו נשבע, וכ' שכן ביאר הרמב"ם (שבועות י"ב, ד') סוגיין (רק דהרמב"ם כ' דדין זה שייך גם לענין נדר, וע"פ הירושלמי שהביא הר"ן לקמן), והיינו דקאי אהזכרות שבתורה. אולם ק', דהרמב"ם כ' לחלק בין תורה ובין שאר כתבי הקודש, ואם אי' דס"ל להרמב"ם דנשבע בשם קאמר, א"כ מה לי תורה ומה לי שאר כתבי הקודש, וכן השיג הראב"ד שם עליו. אולם הק' **האבי עזרי** (שבועות ב', ב' [ק']) דגם קו' הראב"ד צ"ב, שהרי רק הק' מהא שיש קדושה לכתבי הקודש, ולכא' מה ענין קדושה לכאן, הרי כיון שדעתו על ההזכרות, ממילא הו"ל כנשבע בשם השם, ואפי' אם כותב כן על הנייר צריך להיות הדין כן. לכן כ' לחדש דמש"כ הרמב"ם דנודר בתורה אסור משום דדעתו על האזכרות שבה, אין הביאור דכוונתו לישבע בשם השם, אלא דדעתו לישבע בגוף הכתב של השם נויש לע' איך מהני שבועה כזו, ולכן צריך דוקא קדושת השם, וס"ל להרמב"ם דלזה צריך קדושת ס"ת דוקא, והראב"ד ס"ל דלזה סגי קדושת כתבי הקודש. וע"ע בדברות משה (י"ב) מש"כ בזה.
- (ו) **במה שכתוב בה, דבריו קיימין** - פי' הר"ן דסוגיין מיירי בנשבע בתורה, ומיירי שהיתה תורה מונחת לפניו, והנודן הוא אם כוונתו לישבע בהאזכרות שבה, והיינו לישבע בשם, או אם כוונתו לישבע בחפצא של תורה, דהיינו הקלף, ובכה"ג לא אמר כלום. אבל הראב"ד (בהשגות להרמב"ם שבועות י"ב, ד') כ' דסוגיין מיירי בנודר, דאמר ככר זה עלי כספר תורה הזה. ולפי"ז, ביאור הסוגיא הוא כך, דאם מונח בקרקע, לא אמר כלום, דאז אמרי' דדעתו על הגוילין, ואין בהם שום קדושה. אבל אם נקיט לי' בידו, אז אמרי' דדעתו על ההזכרות שבה, והזכרות כדבר הנדור הם, שעל ידי כתיבה והכוונה לשם קדושה הם קדושות. והק' **הרשב"א**, הא לפי הראב"ד מ"ש הזכרות משאר הכתב, הרי כל הכתב צריך להיות נכתב בקדושה, וגם בשאר כתבי הקודש כן. וכ' דלכא' אה"נ, צ"ל לפי הראב"ד דלאו דוקא אזכרות שבה, אלא על כל מה שכתוב בה קאי. וע' **בשיעורי ר' שמואל** (פ"א-פ"ב) שכ' לחקור בענין קדושה שאין בה איסורים, האם שייך להתפס בקדושה זו או לא. והביא מש"כ **תוס' לעיל** (י'): דכאימרא היינו אילו של אברהם אבינו, והק' דלכא' קודם מתן תורה לא חלו שום דיני איסור, וא"כ איך הי' שייך להתפס בה. ומשמע לכא' דכיון דאיסור נדר הוי ענין של קדושה (כמו שמצינו שיש מעילה בקונמות), א"כ ממילא יכול להתפס בה, אפי' היכא שאין בה איסורים. וכ' עפ"ז לפרש דברי הראב"ד כאן, דלכא' דבריו קשים, אף אם הס"ת יש בה קדושה, אבל מ"מ אין בה איסורים, וא"כ מה שייך להתפס בקדושה זו, הרי לכא' אין קדושה זו שייך כלל לאיסורי נדר. וכ' דלכא' מוכח מזה דיכולין להתפס בדבר שיש בה קדושה, אפי' אם אין בה שום איסורים. אולם כ' לדחות, דהא **המחנה אפרים** (הל' ס"ת [בחלק החידושים על טור יו"ד שבסוף הספר]) הביא מש"כ **תוס' בערכין** (ו. ד"ה יגוד) דאסור ליהנות מהזכרות שנכתוב לשמן, ואף הקלף עצמו שנכתב בו השם בקדושה אסור בהנאה. וא"כ, שפיר נמצא שיש איסור באזכרות, ושייך להתפס בהם. עוד הק' **הרשב"א**, דאם בנודר איירי, א"כ אפי' הגוילין יש בהם קדושה, וכמבואר בשבת (קטז.), דעכ"פ הגמ' נסתפק בזה, והו"ל להחמיר באיסור תורה, וא"כ למה נקטי' בסוגיין דהנודר בגוילין לא חל נדרו. ותי' שיש לחלק בין הגוילין ובין הגליונין, דרק הגליונין אמרי' דאולי יש בהם קדושה, אבל הגוילין, דהיינו מקום הכתיבה, כל קדושתם הוא רק מחמת הכתיבה שבהם, וכיון שנמחק הכתיבה מהם, פרחת קדושתן, וא"כ לאו דבר הנדור הוא.
- (ז) **אל ישן היום שמא ישן למחר** - העיר הריטב"א, הא בעלמא לא מצינו דחוששין שמא נעקר התנאי, ולמשל, היכא דמגרש על תנאי, לא אמרי' שלא תנשא לאחר שמא לא תקיים התנאי ונמצא שאשת איש היא למפרע, ומ"ש כאן דחוששין. ותי' דקסבר ר' יהודה דשינה דבר שאינו בידו הוא, וממילא חיישין שלא תאנסנו שינה. ותמה עליו **ההפלאות נדרים**, הרי, הגמ' מדמה זה גם לקונס את נהנית לי אם תלכי לבית אביך, הלכה אסורה, וכו'. ומה שייך להק' משם, האם שם דומה להא דגיטין וקידושין דלא חיישין, דהא הליכה בידה הוא, ואינו דומה לשינה. וע"ש מש"כ באריכות ליישב קו' הריטב"א באו"א.
- (ח) **קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר** - הק' **רעק"א** (בגלה"ש בניזר יא.), איך שייך כלל לעשות נדר על תנאי, הרי קי"ל דכל מילתא דליתא בשליחות ליתא בתנאי, וודאי א"א לנדר ע"י שליח, וא"כ לכא' גם צריך להיות ליתא בתנאי, והניח בצ"ע. וכ' **בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (ריש הל' נזירות) בשם הגר"ח (לתרץ קו' **תוס' שם לענין איך חל תנאים על נזירות**, ובזה מיושב גם קו' **רעק"א**), דמה דמהני תנאים בנדרים ונזירות, אי"ז משום פרשת תנאים, אלא דאם לא נתקיים כפי מה שהתנה, נמצא דלא הוי בכלל האדם בשבועה, והי כמו נדרי שגגות, כמו נדרו ופתחו עמו, דהנדר בטל. וע' **בחי' ר' נחום** (גיטין לה., אות ע"ז), שכ' לייסד דדין נדר על תנאי אינו כמו חלות על תנאי כמו תנאים דעלמא, "אלא התנאי מגוף הנדר, דדיבור הנדר אינו 'יאסרו כל הנאות דעלמא עלי' [על תנאי פלוני], אלא 'יאסרו כל הנאות דעלמא עלי אם אשא אשה', ובכה"ג אין הדבור מתחלל בהנאה לחודה, אלא רק בהצטרפות עבירות התנאי", ולכן כ' דאי"ז מהלכות תנאים בכלל, אלא נכלל הוא בעצם הנדר גופא, וא"כ שפיר יכול להתנות, אפי' אם לא הי' שייך ע"י שליח.
- (ט) **אל ישן היום שמא ישן למחר** - הק' **תוס' לקמן** (כה: ד"ה נדרים), מהו החשש, אם למחר שכח וישן, הרי נדרי שגגות הם, ואינו עובר בכל יחל. ותי' דכיון דבתנאי לא נזהר, חיישין שמא ישן במזיד. אבל מדברי **השו"ע** (יו"ד רי"ג, ג') מבואר דלא כזה, דכ' "שמא ישכח ויישן למחר", ומבואר דהחשש הוא שמא ישכח למחר [ולכא' כן מבואר מהריטב"א שהבאנו לעיל, דכ' דשינה הוי דבר שאינו בידו, וא"כ לכא' משמע דמיירי אף בשינה בשוגג או באונס. ובביאור מחלוקתם, אולי י"ל דהשו"ע והריטב"א ס"ל דאף נדרי שגגות אינן חלין, אבל זהו רק בנדר עצמו, אבל אם השגה הוא על התנאי, אי"ז נתמעט משום נדרי שגגות. ואולי תוס' ס"ל על דרך מה שהבאנו לקמן מר' **נחום**, דתנאי של נדר אינו כמו תנאי בעלמא, אלא חלק של גוף הנדר הוא, וא"כ שפיר י"ל דגדרים של נדרי שגגות שייכים גם לגבי התנאי].
- (י) **אל ישן היום שמא ישן למחר** - כ' **בפי' הרא"ש** דהיינו דכיון דבתנאי לא מזדהר, ודאי יישן. ותמה **הנדר זריזין**, ל"ל למימר הכי, אפי' אם ספק הוא אם ישן או לא, הרי הוי ספק דאורייתא ולחומרא. ותי' דבאמת יש עוד ספק, שמא ישאל על נדרו, וא"כ אם באמת הי' ספק שמא ישן ושמא לא ישן, יהי' ס"ס, ולא יאסרנו עליו לישן היום, אבל כיון דעכשיו אמרי' דודאי ישן, א"כ ודאי אין לו לישן היום, דרק ספק א' הוא אם יתקיים נדרו.
- (יא) **ומודה ר' יהודה באומר... כי לא מזדהר וכו'** - יש להק', למה צריך טעם זה, הרי המעשה שינה של היום אינו איסור בכלל, אלא דעל ידו נעשה מצב של נדר, וא"כ איך שייך כלל לאוסרו, הרי לעולם לא שייך שיהי' מעשה זה עצמו מעשה איסור. וע' **בספר זכרון ברית אברהם** (עמ' תקע"ה)

לימוד מסכת נדרים מוקדש על ידי משפחת מרמלשטיין

לזכות כל החיילים ולשמירה על עם ישראל

שאי' שם מר' נחום פרצוביץ ז"ל, שכ' ע"פ היסוד שהבאנו לעיל משמו, דכשנודר על תנאי, אין הביאור שהוא נדר על תנאי ככל חלות על תנאי, אלא דהתנאי נעשה לחלק של הנדר גופה, והחילול דיבור הוא ע"י צירוף עשיית מעשה התנאי ומעשה הנדר. וא"כ, שפיר יש מקום לאסור לעשות המעשה של העברת התנאי, דאם למחר יעבור על נדרו, נמצא דגם מעשה זה שעשה הי' חלק של מעשה חילול דבורו, ומה שאינו אוסרו הוא רק משום דבאיסור מזדהרי אינשי (אף דהתנאי עצמו חלק של האיסור הוא, סכ"ס האיסור עצמו חמור לאינשי טפי).